D·N
23/11 1956

FN: triumf eller fiasko

Den franske konseljspresidenten Mollet talade häromdagen om den "vidunderliga internationella moral i kraft av vilken man är säker på att förlora då man är demokrati och på att vinna då man är diktatur". Det är en tanke som under de senaste veckorna måste ha oroat många människor. Ett enkelt svar kan ges: Någon sådan internationell moral finns inte, men däremot är den internationella organisationen, Förenta nationerna, så brist fällig att resultatet av dess arbete ofta blir just att demokraterna förlorar medan diktaturerna vinner. Ty demokratierna är inriktade på att åtminstone i stort sett följa FN:s direktiv, medan diktaturerna är likgiltiga eller fientliga mot FN och den internationella demokratiska opinion som stöder FN. Israel, England och Frankrike företog visserligen för snart fyra veckor sedan aktioner som måste betecknas som angreppshandlingar, men de nedlade vapnen ungefär en vecka senare i anslutning till generalförsamlingens resolution den 2 november. Rysslands ungerska ogärningar — av helt annan art än de demokratiska staternas aktioner — har visserligen också fördömts i en rad liknande resolutioner, men Ryssland bryr sig inte om saken, och FN gör, medvetet om sin maktlöshet, ingenting för att omsätta rätten i praktik.

Dilemmat framträder särskilt tydligt inför generalsekreterare Hammarskjölds rapporter från besöket i Egypten och dessas mottagande i Förenta nationerna. Då hr Hammarskjöld anklagas för att ha visat sig alltför medgörlig mot Nasser är detta säkerligen orikti gt. Man kan utgå ifrån att han följt församlingens resolutioner, men dessa kommer i realiteten att i närvarande situation verka till fördel för Nasser, till stöd för dennes krav; om hr Hammarskjöld sökt mjuka upp den egyptiske diktatorns position, har han efter allt att döma nästan helt misslyckats.

Resolutionen av den 2 november kräver inställande av fientligheterna vid Suez och i Sinai, tillbakadragande av de israeliska, engelska och franska trupperna inom egyptiskt område, åtgärder för öppnande av Suezkanalen och återställande av fri sjöfart inom denna. I en resolution av den 7 november upprepades dessa krav, och generalsekreteraren fick i uppdrag att förhandla med de skilda parterna. Självfallet begärde Nasser i första hand tillbakadragande av trupperna från egyptiskt område, och Hammarskjöld anser sig skyldig att gå på samma linje och att ifrågasätta påtryckningar mot England och Frankrike för att nå målet. Därmed följer också att de engelsk-franska styrkorna inte skall få rensa upp Suezkanalen från de farotyg som Nasser där låtit sänka, varför öppnandet av kanalen efter all sannolikhet fördröjs. Den engelsk-franska aktionens enda resultat skulle alltså enligt FN:s resolutioner och hr Hammarskjölds avtal med Nasser bli att Suezkanalen för en längre tid blir helt ofarbar.

Resolutionerna om en internationell polisstyrka har också varit förenlig för hr Hammarskjölds och Nassers diskussioner. Något mera konkret synes inte ha avtalats, och det finns skäl att befara att ett lika magert resultat här uppnås. FN-resolutionen av den 4 november förutsätter att polisstyrkan endast skall "sikra och övervaka fientligheternas upphörande" i överensstämmelse med resolutionen av den 2 november. Det är tvivelaktigt om därmed följer rätt att avvakta öppnandet av Suezkanalen för fri sjöfart; i varje fall kan polisstyrkans mandat inte gå längre. En talesman för hr Hammarskjöld har betonat att styrkan inte kan stanna i Egypten utan samtycke av detta lands regering, och enligt denna tolkning av resolutionen kan den internationella truppen i varje fall skickas i väg av Nasser sedan fientligheterna är helt avvecklade och de främmande trupperna avlägsnade.

Även hr Hammarskjölds förhandlingar visar riktigheten av Molletes förut åtnyjtyna reflexion. Hr Hammarskjöld vänder sig först till Nasser, som förutsätts vara den besvärligaste parten, och för sedan Nassers krav i anslutning till FN-resolutionen till krav mot England och Frankrike. När det gäller den värste och starkaste brottlingen anses tydligen förhandlingar alldeles meningslösa; hr Hammarskjöld reser inte till Moskva och har hittills avvists från Budapest, och det ryska folkområdet på Ungern förtar under ackompanjemang av verkningslösa FN-resolutioner.

Om det förefaller i denna stil, blir de FN-beslut rörande Mellersta Östern som ofta betecknats som triumfer för organisationen endast en metod att återställa läget till vad det var före Israels aktion. Israel, England och Frankrike drar tillbaka sina trupper, FN-styrkan följer dem inom kort, några garantier för lugn i detta område eller för internationell kontroll över fri sjöfart i Suezkanalen har inte vunnits. Slutligen ståndet mellan arabstaterna och Israel förvandlas inte ens till en fred; Nasser kan lika väl som förut fortsätta med sina provokationer och hotelser och sina förberedelser till ett angrepp mot Israel genom import av vapen från Ryssland. Om så blir fallet, om FN:s hektiska resolutionsproduktion under de senaste veckorna inte leder fram till någon stabilisering, någon förbättring, är det mer än att tala om ett fiasko än om en triumf.

GILBEY'S
Spey Royal
OLD SCOTCH WHISKY

"En omutligt säker vägvisare"
Berndt Gustafsson i Arbetet

"Hon är moralist i ordets goda, klassiska bemärkelse."
Bengt Holmqvist i DN

"En klarhet som är så väl men inte kylig, en rättframhet som förenar logik med psykologisk fantasi, en fin och frisk religiös sensibilitet."
Erik Hj. Linder i ST

Gunnel Vallquist
NÅGOT ATT LEVA FÖR
13.50

— en bok för Er som gärna lyssnar till väsentligheter

Bonniers

BOKENS VECKA 17–23 nov.

"ovanligt laddad och skiftande volym"
Ralf Parland i ST om

FOLKE FRIDELL

BÖNSÖNDAG

"Novellerna ger många prov på Fridells drastiska prosa. Den kan vara humoristiskt-ironiskt bitande som en snålvind kring barackknuten eller ömsint som en smekning av barnahänder."
Sig Carlson i MT.

Häft. 14:50, inb. 18:50

I VARJE BOKHANDEL

Lts förlag

"av internationellt format"
Torborg Ottosdotter i RLF-tidn. om

GÖSTA CARLBERG

SIMONS KVINNA *Häft. 18:—, inb. 22:—.*

"en tidlös berättelse om skuld och försoning, om kärlekens och förlåtelsens ofattbara under, om förnyelsens hemlighet när himmelriket tar boning i ett människohjärta."
Gunnar Axhelm i Sk. D.

"inte bara stark utan också djup inlevelse... insyn i ett drama, som intet annat i mänskligheten historia fångat uppmärksamhet och intresse."
Nils Lindgren i Aftonposten

Lts förlag

Räntehöjning

Genom ett obligationslån på 4 3/4 procent och höjning av det officiella riksbankskiskontot med motsvarande höjning av bankernas in- och utlåningsräntor har en räntehöjning med en kvarts procent genomförts. Det är inte dåligt marscherat av den regering vars främsta målsättning var låg-räntepolitikens bevarande. Sedan den 18 april 1955 har räntan stigit från 3 till 4 1/4 procent. Det har skett trots ständiga försäkringar om snar återgång till låg-räntelinjen, löften upprepade från det mindre av de båda regeringspartierna, senast under onsdagens debatt om investeringsavgiften.

Räntehöjningen 1955 innebar en radikal förändring i svensk ekonomisk politik. Åtgärden borde ha genomförts långt dessförinnan, t.ex. 1948, 1947 eller 1951, då situationen var som mest ansträngd, då full inflation rådde. Då vägrade man. Men till sist tvingades man att acceptera de penningpolitiska medlen. Emellertid tog man inte ens då, den stora höjningen av räntan till trots, steget fullt ut och lät kapital- och penningmarknaden i det väsentliga, vid sidan om totalbalansering av budgeten och annan finanspolitisk restriktivitet, regleras genom räntan.

Sönderhackandet av kreditmarknaden med bevarings-rapporteringar och restriktioner upphörde inte. Genom skärpta kassareservbestämmelser och utlåningstak i affärsbankerna samt utlåningsskö i riksbanken för kommun- och företagslån dirigerades och kvoterades länsgivningen. Detta har tvingat bankerna dels att stanna i engagemang som varit tänkta som snabbt avlyftningsbara, dels att kvotera sin kreditgivning med onödigt stor hänsyn till gamla kunder. Utlåningstaket har vidare minskat bankernas möjligheter att anpassa sin utlåning efter de ofta mycket starka säsongsvängningarna i behovet av lånade medel.

Den nu företagna räntehöjningen kommer tydligen inte att medföra lättnader i dessa regeringar. Bakgrunden är en annan: ett allmänt behov av skärpt åtstramning inför lönerörelsen, utlåningen av valutareserven och de befarade påfrestningarna i samband med Suezkrisen samt statens för närvarande stora lånebehov. Inte minst på grund av nödvändigheten att mer långfristigt placera kortare krediter. Den statliga upplåningen har självfallet underlättats genom att det nya obligationslånet kan löpa med en högre ränta — med fördelen dessutom av spekulation i kursvinster i samband med nedjustering av den allmänna räntenivån i framtiden. Samtidigt har genom diskontohöjningen en allmän åtstramning åstadkommits; det sägs av riksbankschefen rent ut att "riksbanken inte kommer att tveka att inom ramen för det vidgade handlingsutrymme den nu söker skaffa sig utnyttja sina möjligheter även till en temporärt ytterligare skärpt kreditåtstramning, fall en sådan på grund av den fortsatta utvecklingen visar sig nödvändig". Man kan fråga sig om inte ytterligare en kvarts procent, om nu en ordentlig chockverkan verkligen eftersträvas, varit det rätta. Då hade även lättnader i de direktiv kreditregleringarna kunnat genomföras och en smidigare kreditpolitik möjliggjorts.

Genom att bankerna lämnats fria händer att i sin räntesättning följa diskontohöjningen slår åtstramningen snabbt igenom på kreditmarknaden. Avgörande för den ekonomiska utvecklingen — i den mån denna påverkas av den inhemska ekonomiska politiken — blir nu närmast det nya statslånets framgång samt den nya statsbudget som är under slutförande. Skattesänkningen och utlovade nya utgifter i förening med automatiska utgiftsökningar ställer finanspolitiken inför stora påfrestningar.

Något långsläpigare kan knappast tänkas

än behandlingen av frågan om en oljehamn längst in i Trondheimsfjorden med anslutning till mellanriksbanan, eventuellt en rörledning över gränsfjällen. Tanken dryftades i flera år. När det såg ut att bli något av protesterade ryssarna våren 1954. I mars 1955 avgav emellertid svensk-norska delegationer rapport i saken, och regeringarna gjorde dessa sammanstämniga förslag till sina i mars 1956. Riksdagen och storlaget godtog propositionerna — stortinget dock med förbehåll att äganderätten av området skulle förvandlas till svensk nyttjanderätt under 50 år. Och en proposition med det innehållet har nu färdigställts. Kontraktet skulle äntligen vara i ordning. Trots tidsförlusten är det inte tal om att i anslutning till anläggningen vid Hell bygga rörledning till Jämtland. Norge menger "i princip" detta företag, men svenska regeringen håller frågan öppen till senare förhandlingar. Förmodligen tror den att denna likgiltiga hållning skall göra gott intryck på ryssarna.

Få saker är så angelägna från beredskapssynpunkt som denna transitoled. Försvaret förlamas om avspärrning av de vanliga tillförselvägarna medför att det flytande bränslet tryter. Men regeringen förefrar att tills vidare nonchalera hotet. Karaktäristiskt är också att byggnadsplanen för oljehamnen jämte behållare räknar med en anläggningstid av fyra år. Ingen brådska här!

PRESSGRANNAR

Det nya förslaget till televisionens utbyggnad innebär i förhållande till den tidigare parlamentariska utredningen en behandvändning när det gäller inställningen till kommersiell reklam, konstaterar Upsala Nya Tidning (fp). Utredningen har riksnestar upp bestämda regler för TV-reklamen. Radikalsinnen har inte sträckt sig så långt att den velat ha ett fristående TV-bolag, utan liksom föregångarna har den förutsatt att programverksamheten skall ha om hand av Radiotjänst, som efter eget omdöme skulle få acceptera eller avslå begäran om framförande av kommersiella program:

Det skulle alltså hänga på Radiotjänst sitt som utredningen uttrycker det, "sörja för den ideella televisionens framgång". Tydligen har utredningsmännen tänkt sig en skarp gränsdragning mellan ideella och kommersiella program. Det är naturligtvis angeläget att se till så att man inte behöver befara att reklamprogrammen driar ner kvaliteten eller inkräktar på de ideella programinslagen, men man har en känsla av att utredningsmännen trots sin positiva syn i övrigt i någon mån smittats av den allmänna benägenheten att tynka på nästan åt reklamen. Det är säkerligen att gå alltför långt i idealitet, om man vill göra gränsen till en kvalitetslinje. En hel del sponsorprogram i utländsk TV kan t. ex. mycket väl nästa sig med ideella program av god klass.

Det är givetvis bekvämt att vägra påstående att man ej har råd med en fristående TV, som bygger på den sunda och rikliga linjen att ej släppa in reklamsända program. Frågan är emellertid om det i det längn loppet ej blir dyrare att släppa lösa tyglar.

Avskrivningsregler utreds för 150 miljoner i stödlån

Lantbruksstyrelsen har nu fått regeringens uppdrag att utreda frågan om regler för avskrivning av de stödlån som lämnats till jordbrukare för skördeskador åren 1952, 1954 och 1955. I jordbruksministerns direktiv till utredningen framhålls bl. a att någon generell avskrivning icke kan komma i fråga utan avskrivning bör ske endast efter behovsprövning.

Som villkor för avskrivning bör förekrivas att lånetagar i skall ha utfört vissa förbättringsarbeten på den av honom brukade fastigheten. För stödlån m m till jordbrukare under åren 1950—1956 har anvisats investeringsanslag på sammanlagt 150 milj. kr. Lånen har också i stor utsträckning lämnats även utan säkerhet till jordbrukare med svag ekonomi. Vid stödlånens utlämnande har någon prövning av lånesökandenas ekonomiska ställning inte skett. Det väsentliga har varit att den inkomstminskning som skördeskadorna medfört verkligen har varit så stor att den måste anses medföra lånebehov. Lånebeloppen har bestämts i förhållande till inkomstbortfallet men har ej/eget inte varit maximerade. Lånemöjligheterna har stått öppna för alla jordbrukare utan hänsyn till brukningsenhetens storlek.

Statsförbundet begär ökade väganslag

Svenska stadsförbundet har hemställt om ökat statsbidrag till byggande av vägar och gator i städer och samhällen som är vägbilägare. Förbundet framhåller att det har till stor del gäller företag, vilkas uppgiftsande kan betyda bibehållandet eller uppkomsten av "flaskhalsar" i vägnätet. Tillskottsanslagen för liggande hos arbetsmarknadsstyrelsen gäller nu ett sammanlagt belopp av ca 90 milj. kr, vilket visar att arbetsbalansen är flera gånger så stor som de senaste årens förbrukningskvot.

fram. Alltså där exempelvis åldringar blivit frånlurade sitt sparkapital eller på annat sätt genom bedrägerier fått sina ekonomiska förhållanden avsevärt försämrade.

I praktiktet taget alla dessa fall har den som utsatts för brottslighten inte fått någon reell ersättning. Domstolarna skadeståndsbestämning har blivit ett sken, som möjligen tillfredsställer formalisten men sannerligen inte den drabbade, därför att dessa skadestånd betalas ej och kommer aldrig att betalas, anför den citerade tidningen vidare.

"Langes proposition hamstringsorsak, ej Eko-uttalandet"

Statsrådet Lange har framhållit att han i sitt radioeko den 23 november icke har gjort något sådant uttalande om risk för ransonering för andra varor än oljor, som Sveriges specerii- och lanthandlarförbund i brev till jordbruksministern påstått om att "någon knapphet på andra varor än bränslen föreligger lika litet nu som vid tidpunkten för Suezinvasionen". Det är just handelsministerns underlåtenhet att i det olyckslediga radioanförandet lugna oro de ogrundade farhågorna för brist på andra varor än oljor, som vi har ansett höra påtalas, meddelar Sveriges specerii- och lanthandlarförbund.

Riksdagssammanträden
Fredagen den 23 november 1956
Första Kammaren kl. 14.00
Andra Kammaren kl. 14.00

DAGENS NYHETER
TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon: 22 40 00
Telefonannonser: 24 05 00
för riksomtal: 22 40 00
Telegramadress: Dagnyheter
Postgiro: 1616 (för annonser)
nummer 1617 (för prenumeration)
Chefredaktör: Herbert Tingsten
(Träffas säkrast kl. 13.30—14.30)
Politisk huvudredaktör
Leif Kidberg
Redaktionschef och ansvarig utgivare: Sten Hedman
Dagens Nyheters Aktiebolag
Verkst. direktör: Helge Hedberg
PRENUMERATIONSPRISER
Å — Stockholmsupplagan
Stor-Stockholms övriga tidningsområde landet
Månad ..... kr. 7:50 7:—
Kvartal ..... kr. 22:— 20:—
Halvår ..... kr. 43:50 39:—
ANNONSPRISLISTA
daterad 1/7 1956 tillhandahålles på begäran.
Från sistnämnda datum 1/7 1956 ingripa med tillräcklig snabbhet så få krävas."

Om förefaller det också litet vid sent att först nu komma med beskedom att "någon knapphet på andra varor än bränslen föreligger lika litet nu som vid tidpunkten för Suezinvasionen". Det är just handelsministerns underlåtenhet att i det olyckslediga radioanförandet lugna oro de ogrundade farhågorna för brist på andra varor än oljor, som vi har ansett höra påtalas, meddelar Sveriges specerii- och lanthandlarförbund.

INGRID BEIJE
Den förgyllda ensamheten

"...hon skriver drivet och nervande..."
Sven Stolpe, AB

"Den förgyllda ensamheten är en vässkriven bok som förtjänar att uppmärksammas. I den stundiga debatten om vad det innebär att leva och rad vårt liv är värt."
Elis Jerven, GT

"Ingrid Beije har en skarp penna... förmår att obönhörligt rentvå människorna och deras svagheter."
Lars-Olof Lövhall, ST

"Författarinnan gör ett symptiskt och erfaret intryck."
Nils Tirén i Arbetet, SDS

Nu finns den i pocket
medéns

BAVON märkta SKOR är bästa köpet

Världsbyxeten i ovanlädder. Bavon gör allt vi för: -skruv:

- sitsningar vita
- sömlös, ger torra, varma fötter
- mjukare — ingo sprickor genom sitsvikning

Modernas modeller, i alla prislägen hos alla ledande skoaffärer.

BAVON

SÅ HÄR skriver GHT om INDUSTRIA INTERNATIONAL

Den finns att köpa i bokhandeln och i större pressbyråkiosker och tidningsaffärer, eller kan rekvireras direkt från

INDUSTRIA International
INDUSTRIA, Kungsholmsgrg 1, Stockholm K. Tel. 22 56 09.

INDUSTRIA

Vår förnämliga industritidskrift Industria har i år överträffat sig själv. Dess nu föreliggande nummer Industria International på engelska kan utan vidare betecknas som det bästa som åstadkommits av Industrias redaktion och det vill icke säga så litet.

Den som tror att detta internationella nummer blott är ett slags tryckt svensk industrimässa ombedes att göra sig omaket och titta litet på häftet. Visserligen presenteras där vår industri och dess förnämsta exportföretag på ett effektivt och mjukt övertalande sätt, men denna propaganda smyger sig på läsaren endast på ett ungefär. Numret bjuder nämligen en så omväxlande och fängslande kulturell läsning icke minst för utlänningen som vill få en hum om svenskarna och deras leverne (i ordets bästa bemärkelse) och detta på ett så behaglight och trevligt sätt att även den kanske en smula misstänksamme, något strame utlänning som får tidskriften i sin hand förmås bläddra tills han fastnar för något som fångar hans intresse.

Man vill bara önska att detta nummer når så många utländska industri- och köpmän som möjligt.

C. R. P.

DN:s telefonannonser har eget nummer

vi träffas på direktnummer 24 05 00

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.